

YILLARDIR ISRARLA VE KARARLI BİR ŞEKİLDE, BİLİMSEL VE MESLEKİ TEMELDE BULUNAN MESLEK ÖRGÜTÜMÜZÜN YANILMIŞ OLMASINI, TÜM BU ACILARIN YAŞANMAMASINI ÇOK İSTERDİK

Ülkemizi derinden sarsan, on binlerce vatandaşımızın can verdiği Kahramanmaraş merkezli depremde yaşananları böyle özetleyebiliriz: Basra harap olduktan sonra.

Bunun anlamı, “iş işten geçtikten sonra”dır. Ancak bu sadece bir durum tespitidir. “İş işten geçtikten sonra” ifadesinde saklı edilgenliği, karamsarlığı, umutsuzluğu ise kabul etmek mümkün değildir. Çünkü Basra gerçekten harap olmuştur ve sorumluları bellidir. Yani kabullenmemiz, sessizliği tercih etmemiz mümkün değildir. Yani bilinen ifade ile “kör kör gözüm parmağına” açıklığındadır; sonuç göz göre göre gelmiştir.

Göz göre göre gelen “Türkiye’nin bir deprem ülkesi olduğu” gerçeğiyle sınırlı değildir. Evet bu bilinmektedir, ülkemiz önemli deprem fayları üzerindedir ve son yüz yılda sayısız kere deprem felaketiyle karşı karşıya kalmıştır. Bırakalım daha öncekileri, 1999 Marmara depreminden sonra can ve mal kaybıyla sonuçlanan pek çok deprem yaşanmıştır.

Sınırı genişletince karşımıza yapı stokunun mevcut durumu çıkacaktır. Bir deprem ülkesinde yapı stoku güvenilir olmaktan uzaksa, pek çoğu kaçak ve ruhsatsızsa, yine pek çoğu mühendislik hizmeti almadan inşa edilmişse karşımızdaki tablo iç acıtırıcıdır, acı vericidir, hüznülüdür ancak şaşırtıcı değildir. İlgili meslek örgütlerinin yapı stokuna dikkat çeken açıklamalarını ve yapı stokunu iyileştirmek için kılını kıpırdatmayan iktidarları hatırlamak ise öfkeye yol açar. Edilgenlik, umutsuzluk, karamsarlık yerine öfke hiç şüphe yok ki sonuç alıcıdır; insan olmanın, yurttaş olmanın gereğidir.

Sınır bir adım daha ileriye taşınırsa yapı denetim sistemi ile karşılaşmak güvenli, sağlıklı yapı üretiminin neden başarılmadığının nedenleri netleşmeye başlar. İlgili meslek örgütlerinin, üniversitelerin, uzmanların yapı denetim sistemine dair eleştiri ve önerileri bir kez daha kulaklarınızda yankılanır. Eleştiri ve önerilere kulaklarını kapatanların silueti gözünüzde canlanır.

Sınırlar iç içe geçmiştir ve her bir sınırdaki karşı karşıya kalınan olumsuzluklar birbirini çoğaltmış, tetiklemiş ve bizi 6 Şubat 2023 tarihine kadar taşımıştır. Tarihsel yolculuğun ilk durağı kırdan kente göç dalgasının başladığı 1950’li yıllardır. Bu yıllardan başlayarak kentleşme ve imar politikalarına yön verenler on binlerin ölümünden sorumludur. Tarım arazilerini, yumuşak zeminleri, dolgu alanları, dere yataklarını yapılaşmaya açanlar, buralara yüksek kat izni ve iskân hakkı tanıyanlar 6 Şubat 2023 gününü hazırlamışlardır.

Tabii ki yine 1950’li yıllardan başlayarak bilmem kaç kere imar affı çıkaranları, kaçak ve ruhsatsız yapıları meşrulaştıranları ve onları koruma altına alanları, kaçak kat ilave edenleri, kolon kesme ve benzerleri gibi taşıyıcı sisteme telafisi mümkün olmayacak şekilde zarar verenleri ve bunlara göz yumanları, göz yumma karşılığında kişisel çıkar sağlayanları, imar affını müjde olarak kamuoyuna tanıtan iktidar sahiplerini unutmak mümkün değildir. Her biri “müteselsil” ilişki içindedir ve bu ilişki 1999 Marmara, 2002’de Afyon, 2003 Bingöl, 2010 Elazığ, 2011 Van, 2020 Elazığ ve İzmir depremlerinde bizleri telafi edilmesi mümkün olmayan acıyla karşı karşıya bırakmıştır.

Aynı şekilde Basra’nın harap olmasına sebebiyet verenler, Basra harap olduktan sonra afet yönetimini de başaramamış, liyakatsiz yöneticilerin afet yönetiminde kritik görevlere getirilmesiyle sahnelenen beceriksizlik binlerce insanımızın enkaz altında can vermesine neden olmuş, iktidar kurumlarının halkın temel ihtiyaçlarını zamanında karşılanmamasının yol açması olası ağır sonuçları sivil inisiyatifler ve diğer organizasyonlar sayesinde bir parça hafifletilmiştir.

Kabul etmeliyiz. Basra’nın harap olmasına neden olan barınma gibi temel bir hakkı zenginleşme aracı gibi gören, kentleri rant gruplarının beklentisine göre düzenleyen, betona boğan, bu uğurda doğayı, yeşili, tarım arazilerini feda etmekte tereddüt göstermeyen, örneğin İstanbul’u depreme hazırlamak yerine Kanal İstanbul gibi bir projeyi önceleyen, afet yönetimi planı olmayan, afet yönetimine uygun donanım ve yetkinliğe sahip bir organizasyon gerçekleştiremeyen zihniyettir.

Ne yazık ki bu zihniyetin siyaset alanındaki temsilcileri bırakalım sorumluluklarının gereğini yerine getirmeyi, deprem günlerinde görüldüğü üzere gerçeğin üstünü kapatmak için çabalamış, örneğin deprem mağdurlarının ve yardım için sahada olan grupların iletişim için kullandığı sosyal medya kullanımını bile kısıtlamıştır.

On yıllardır ısrarla ve kararlı bir şekilde, bilimsel ve mesleki temelde uyarılarda bulunan meslek örgütümüzün yanılmış olmasını, tüm bu acıların yaşanmamasını çok isterdik. Sözümüz tükenmiş değil. Uyarılarımız bugün ve geleceğimiz için de önemini koruyor. Ülkemizin başka yerlerinde bundan sonra yaşanabilecek depremlere hazırlanmak elimizde.

**TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası
İstanbul Şube Yönetim Kurulu**